

Άλωση από μέσα ή πολιορκία απ' έξω;

Εισήγηση του Μπάμπη Συριόπουλου, μέλους της Συντακτικής Επιτροπής των Τετραδίων Μαρξισμού, στην ημερίδα εργασίας της Πρωτοβουλίας για σύγχρονο κομμουνιστικό πρόγραμμα και κόμμα, Αθήνα, 18 Ιουλίου 2022

Η επανάσταση για την οποία μιλάμε στη σημερινή ημερίδα, κατά την δική μας ανάλυση, θα **είναι αντικαπιταλιστική εργατική με κομμουνιστικό περιεχόμενο**. Είναι **αντικαπιταλιστική** από τη σκοπιά του κοινωνικού συστήματος που ανατρέπει, του σύγχρονου καπιταλισμού, του κράτους του και των σχέσεων ιδιοκτησίας και παραγωγής που τον ορίζουν. Είναι **εργατική** από τη σκοπιά του ποιο είναι το κοινωνικό της υποκείμενο, η εργατική τάξη μαζί με τα σύμμαχα φτωχά μεσαία στρώματα. Η εργατική τάξη είναι αυτό το υποκείμενο γιατί ακριβώς στερείται ιδιοκτησίας στα μέσα παραγωγής και γιατί είναι παραγωγός του κοινωνικού πλούτου. Είναι αυτή που έχει συμφέρον από την κατάργηση της εκμετάλλευσης καθώς την υφίσταται άμεσα και είναι αυτή που μπορεί εξαιτίας του αναγκαίου ρόλου της στην παραγωγή όχι μόνο να ανατρέψει την παλιά, αλλά και να χτίσει τη νέα κοινωνία. Η επανάσταση θα έχει **κομμουνιστικό απελευθερωτικό περιεχόμενο**, αφού θα ενεργοποιήσει τη διαδικασία μετάβασης προς τον κομμουνισμό μέσα σε μια **πορεία ταξικών συγκρούσεων**, με καμπές σε εθνικό και διεθνικό επίπεδο.

Η επανάσταση δεν μπορεί να είναι προϊόν μιας νομοτελειακής ντετερμινιστικής διαδικασίας όπως πίστευε ο Κ. Κάουτσκι, πατριάρχης του επίσημου μαρξισμού της 2ης Διεθνούς, ο οποίος συμπέρανε:

«Γι αυτό και δεν μας περνά από το νου, να θέλουμε να υποκινήσουμε ή να προετοιμάσουμε μια επανάσταση. Κι αφού η επανάσταση δεν μπορεί να γίνει από εμάς με αυθαίρετο τρόπο, δεν μπορούμε να πούμε ούτε το ελάχιστο σχετικά με το πότε, υπό ποιες συνθήκες ή με ποια μορφή αυτή θα λάβει χώρα».

Ούτε ακόμα -σύμφωνα με μια τελευταία μαρξίζουσα μόδα- η επανάσταση μπορεί να είναι ένα αναπάντεχο γεγονός χωρίς αιτίες και πολιτικό σχέδιο, μια κοινωνική έκρηξη ή αλλιώς ένα συμβάν. Μια εκδοχή αυτών των αντιλήψεων εκφράζει και το ΚΚΕ αρνούμενο να συμβάλλει από σήμερα σε μια προοπτική ενοποίησης των εργατικών και λαϊκών αγώνων με στόχο την ανατροπή της αστικής επίθεσης και όποιας κυβέρνησης την υλοποιεί, καθώς και την προβολή ενός αντικαπιταλιστικού προγράμματος πάλης που να συνδέει την ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών με τον επαναστατικό δρόμο. Αντίθετα, όταν -πράγμα σπάνιο- μιλάει για επανάσταση τη βλέπει ως κάτι για το οποίο δεν μπορεί να γίνεται λόγος σήμερα, αλλά μόνο όταν υπάρξει μια αντικειμενική «επαναστατική κατάσταση» που θα προκύψει, άγνωστο πως και άγνωστο πότε. Ακολουθεί μάλλον το instructions manual του «αποστάτη Κάουτσκι»: δεν μπορούμε να προετοιμάσουμε την επανάσταση, δεν μπορούμε να πούμε τίποτα για αυτήν. Όλες οι προηγούμενες αντιλήψεις την αντιμετωπίζουν σαν ένα φυσικό φαινόμενο, προβλέψιμο ή μη προβλέψιμο, κι όχι σαν μια πράξη, την **κατεξοχήν ανθρώπινη πράξη σύμφωνα με την οποία οι κοινωνικοί άνθρωποι αλλάζουν συνειδητά τις κοινωνικές συνθήκες αλλάζοντας ταυτόχρονα τον εαυτό τους**· αυτοί που έχουν συμφέρον από την κατάργηση της καπιταλιστικής ιδιοκτησίας και της μισθωτής εργασίας τα καταργούν, καταργώντας ταυτόχρονα τον εαυτό τους ως μισθωτούς εξαρτημένους από το κεφάλαιο. Να το πούμε αλλιώς, είναι παράλογο η επανάσταση που οδηγεί στην κοινωνία των ανθρώπινων προθέσεων να μην είναι η ίδια εμπρόθετη.

Αυτό δεν σημαίνει βέβαια ότι μπορεί να είναι απλά αποτέλεσμα μιας απόφασης ενός κόμματος σε οποιαδήποτε στιγμή, πολύ περισσότερο πράξη μιας μειοψηφίας αποφασισμένων επαναστατών, δεν γίνεται κατά παραγγελία, δεν προκύπτει από κάποια αυθαίρετη βούληση. Πραγματοποιείται **με κοινωνικό υποκείμενο την εργατική τάξη, συγκροτημένη όμως πολιτικά και οργανωμένη ως δύναμη εξουσίας**. Εδώ θα μας απασχολήσει ειδικά το

ζήτημα της **εξουσίας** και του **κράτους**, καθώς έχει αποτελέσει το κέντρο της συζήτησης εντός της αριστεράς και ένα βασικό σημείο του καθοριστικού και πάντα επίκαιρου διαχωρισμού της σε **μεταρρυθμιστική και/ή επαναστατική**.

Το αστικό κράτος ακόμα και σε συνθήκες καθολικού εκλογικού δικαιώματος και αστικής δημοκρατίας συνίσταται στην -πάση θυσία- απομάκρυνση των μαζών από τη δημόσια άσκηση εξουσίας. Ιδίως σήμερα η ύπαρξη των υπερεθνικών καπιταλιστικών ολοκληρώσεων όπως η ΕΕ, με τους μη εκλεγμένους θεσμούς της όπως η Κομισιόν, η ΕΚΤ κ.α., η ύπαρξη ανεξάρτητων αρχών πάσης φύσεως, εξαρτημένων πάντα από τα συμφέροντα του κεφαλαίου, η τεχνοκρατική άσκηση της πολιτικής από επιτροπές εμπειρογνομόνων και ειδικών, καθιστά την εξουσία αδιαφανή και απροσπέλαστη από την εργαζόμενη πλειονότητα. Μια εκλεγμένη κυβέρνηση είναι ένας σημαντικός πόλος εξουσίας στο εσωτερικό του κράτους αλλά δεν είναι το παν. **Η υπερτίμηση του ρόλου της κυβέρνησης και η ανάδειξή της σαν εργαλείο εξυπηρέτησης εργατικών συμφερόντων, απόκρουσης της επίθεσης του κεφαλαίου και πολύ περισσότερο σαν μέσο σοσιαλιστικού μετασχηματισμού είναι ένα από τα στοιχεία ρεφορμιστικής ενσωμάτωσης της αριστεράς.** Η αριστερά του κυβερνητισμού είναι κυρίαρχη στις μέρες μας, είτε στην Ευρώπη, είτε στη Λατινική Αμερική. Η σημερινή κυβερνώσα αριστερά δεν θέτει καν φιλόδοξους σκοπούς αντικαπιταλιστικών μεταρρυθμίσεων ή κοινωνικών μετασχηματισμών αλλά μόνο μια εναλλακτική διαχείριση στο πλαίσιο των εθνικών και διεθνών κανόνων, θεσμών και ρυθμίσεων για την αξιοποίηση του κεφαλαίου, ανακούφιση από τη λιτότητα και τη φτώχεια, μια κάποια αναβίωση του κράτους πρόνοιας. Στο σημερινό ασφυκτικό αστικό πλαίσιο όμως ούτε κι αυτούς τους στόχους μπορούν να πετύχουν.

Το αστικό κράτος είναι ένας πολυπλόκαμος και διαμερισματοποιημένος μηχανισμός που διασφαλίζει τους γενικούς όρους πραγμάτωσης της υπεραξίας και κοινωνικής αναπαραγωγής του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής. **Εκπροσωπεί τα γενικά και μακροπρόθεσμα συμφέροντα της αστικής τάξης, πολιτικά συγκροτημένης και όχι τα άμεσα οικονομικά συμφέροντα του κεφαλαίου και πολύ περισσότερο του ενός ή του άλλου ιδιώτη καπιταλιστή.** Ο τελευταίος χρειάζεται ένα κράτος με σχετική αυτοτέλεια που ασχολείται με αυτά τα γενικά κοινωνικά καθήκοντα ώστε αυτός να ασχολείται απερίσπαστος με τη μέγιστη δυνατή κερδοφορία. Πουθενά δεν κυβερνάει ο Σύνδεσμος Βιομηχάνων ή οι εργοδοτικές ενώσεις. Ακόμα και σήμερα που συχνά το κράτος ανάγει κατευθείαν σε δημόσιο συμφέρον αυτό των επενδυτών, πάντα επιδιώκει να διασκεδάσει τη δυσαρέσκεια των μαζών, να ενσωματώσει αιτήματά τους, γενικά διαπλάθεται από την ταξική πάλη και τη δράση του εργατικού και του λαϊκού κινήματος. Αυτή η επίδραση «από τα κάτω» αποτυπώνεται και στον καταμερισμό ανάμεσα στους

διάφορους κρατικούς θεσμούς. Άλλος είναι ο ρόλος του κοινοβουλίου, άλλος της κυβέρνησης, άλλος της αστυνομίας και άλλος του πανεπιστημίου. Το τελευταίο παράδειγμα βέβαια σε σχέση με το νομοσχέδιο Κεραμέως αλλά και την προσπάθεια εγκατάστασης της αστυνομίας στο ΑΠΘ μας δείχνει ότι οι μηχανισμοί του σύγχρονου κράτους ενοποιούνται ανάγοντας το συμφέρον του κεφαλαίου (των «επενδυτών») κατευθείαν σε δημόσιο συμφέρον, με ιδιαίτερη αναβάθμιση του αυταρχικού στοιχείου και των κατασταλτικών μηχανισμών. Η ιδεολογική παραγωγή των τελευταίων -ο νόμος και η τάξη- διαχέεται στο σύνολο του κράτους.

Η ιστορία έχει δείξει ότι στην περίπτωση οποιασδήποτε ενοχλητικής κυβέρνησης στο πλαίσιο της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας **η αστική τάξη μετατοπίζει τα κέντρα πραγματικής εξουσίας μέσα στο κράτος**, με ιδιαίτερη προτίμηση στον ένοπλο βραχίονά του. Είναι προφανές όμως πως η αστική τάξη δεν πρόκειται να αποχωρήσει από την εξουσία αμαχητί ή με σταδιακές μεταρρυθμίσεις. Το αστικό μπλοκ εξουσίας θα αντιδράσει λυσσαλέα, χρησιμοποιώντας κάθε μέσο για να αποτρέψει την επιβολή της εργατικής θέλησης και εξουσίας: τους υπερεθνικούς θεσμούς, τον περιορισμό και σταμάτημα της παραγωγής (βιομηχανικό σαμποτάζ), τη γραφειοκρατία, τα ΜΜΕ, την πιστωτική ασφυξία, έχοντας πάντα τη χρυσή εφεδρεία των κατασταλτικών μηχανισμών του κράτους. Θα αντιπαραθέσει -ειδικά αν κινδυνεύει να χάσει τα πάντα, αλλά και αρκετά πιο πριν- στην εξεγερτική δράση της κοινωνικής πλειοψηφίας την ωμή βία της εξουσιαστικής και εκμεταλλευτικής μειοψηφίας με τη στήριξη και την ενεργό παρέμβαση των διεθνών συμμάχων της. Σε όλα αυτά τα αντεπαναστατικά μέτρα, υπάρχουν και αντίμετρα, τα οποία όμως για να είναι αποτελεσματικά δεν μπορεί παρά να έχουν επίσης χαρακτήρα «έκτακτης ανάγκης», να θίγουν βαθιά την ιδιοκτησία και το διευθυντικό δικαίωμα των κεφαλαιοκρατών, τους κανόνες της αγοράς καθώς και το μονοπώλιο της βίας που η αστική εξουσία κρατάει ζηλότυπα για τον εαυτό της.

Κανείς δεν μπορεί να αποκλείσει κάτω από οξυμένες συνθήκες ταξικής πάλης, να προκύψει μια κυβέρνηση με αριστερό προσανατολισμό και διάθεση να υλοποιήσει ένα πρόγραμμα που έρχεται σε σύγκρουση με την αστική τάξη, τους εθνικούς και υπερεθνικούς θεσμούς της. Σίγουρα δεν μιλάμε για **το ρεύμα του αριστερού κυβερνητισμού σε Ευρώπη και Λατινική Αμερική, με τελευταία παραδείγματα Χιλή, Κολομβία, Μελανσόν στη Γαλλία, κ.τ.λ. Σ' όλες αυτές τις περιπτώσεις, η κοινοβουλευτική πλειοψηφία και η κυβέρνηση είναι αυτοσκοπός, το πρόγραμμα και οι στόχοι δεν θίγουν κανέναν από τους πυλώνες της αστικής πολιτικής**. Χαρακτηριστική περίπτωση αυτού του προσανατολισμού είναι οι τελευταίες κυβερνήσεις σε Χιλή και Κολομβία. Στη Χιλή διορίστηκε υπουργός Οικονομικών ο Μάριο Μαρσέλ, χωρίς πολιτική ταμπέλα αλλά με

παρελθόν συμμετοχής σε προηγούμενες κεντροαριστερές κυβερνήσεις. Το χρηματιστήριο στο Σαντιάγο χαιρέτισε την είδηση του διορισμού Μαρσέλ κλείνοντας με άνοδο 3% την επόμενη μέρα. Στη νεοσύστατη κυβέρνηση της Κολομβίας του νεοεκλεγμένου προέδρου Γουστάβο Πέτρο, πρώην αντάρτη -με την έμφαση στο «πρώην»- διορίστηκε ο Χοσέ Αντόνιο Οκάμπο στο υπουργείο Οικονομικών, κι αυτός με προϋπηρεσία σε προηγούμενες κυβερνήσεις.

Ο πρόεδρος της Εθνικής Ένωσης Επιχειρηματιών της Κολομβίας, αμέσως δήλωσε:

«Είναι ένα πολύ καλό σημάδι, πρόκειται για άνθρωπο που γνωρίζει την κολομβιάνικη οικονομία και τα δημοσιονομικά... και είναι επίσης ένα άτομο λογικό και αξιόπιστο».

Μια κυβέρνηση πραγματικά απειλητική για το σύστημα είναι δυνατή όταν προηγείται η εξωκοινοβουλευτική μαζική πάλη σε αντικαπιταλιστική κατεύθυνση κι όχι μια ενότητα αριστερών δυνάμεων με διαχειριστικό πρόγραμμα. Όπου υπήρχε μια τέτοια κυβέρνηση εκλεγμένη με βάση τους κοινοβουλευτικούς κανόνες και παρά ταύτα η κατάσταση εξελίχτηκε σε επαναστατική κρίση που μπορούσε να οδηγήσει σε νικηφόρα επανάσταση, αυτό έγινε λόγω της της εργατικής - λαϊκής αυτενέργειας, της ανεξάρτητης παρέμβασης της οργανωμένης εργατικής τάξης με τα δικά της όργανα. Εμβληματικά παραδείγματα είναι ο **ισπανικός εμφύλιος του 1936** με την κυβέρνηση του Λαϊκού Μετώπου και η κυβέρνηση της **Λαϊκής Ενότητας στη Χιλή**. Το μεγαλείο των δύο αυτών περιπτώσεων **οφείλεται σ' αυτήν ακριβώς την ανεξάρτητη εργατική επαναστατική δράση** ενώ η τελική ήττα από την αντεπανάσταση -το στρατηγό Φράνκο και τον στρατηγό Πινοσέτ αντίστοιχα- οφείλονταν στο γεγονός ότι αυτά τα όργανα εργατικής πολιτικής δεν πήραν τον πρώτο ρόλο από τις κυβερνήσεις, αφήνοντας στα χέρια των τελευταίων τις κεντρικές πολιτικές αποφάσεις.

Η Κομμουνιστική Διεθνής στο 4ο Συνέδριό της στο τέλος του 1922 είχε θέσει, μεταξύ άλλων, το στόχο της «εργατικής κυβέρνησης» που θα μπορούσε, σύμφωνα με μια ερμηνεία, να προκύψει μέσω εκλογών πριν την επανάσταση, σαν συνέχεια της τακτικής του «ενιαίου μετώπου». Δεν είναι της ώρας η παρουσίαση των συζητήσεων, των ερμηνειών και των διαφωνιών εντός της Διεθνούς για το νόημα της εργατικής κυβέρνησης, ωστόσο έχει διαχρονική σημασία το πώς έθετε το ζήτημα το Συνέδριο:

«Το πιο στοιχειώδες πρόγραμμα μιας εργατικής κυβέρνησης πρέπει να είναι ο εξοπλισμός του προλεταριάτου ο αφοπλισμός των αντεπαναστατικών αστικών οργανώσεων, η εφαρμογή του ελέγχου στην παραγωγή, η επιβολή του κύριου βάρους των φόρων στους πλούσιους και το τσάκισμα της αντίστασης της μπουρζουαζίας. Μια τέτοια κυβέρνηση είναι δυνατή μόνο αν βγει μέσα από την πάλη των ίδιων των μαζών αν στηριχτεί πάνω σε εργατικά όργανα κατάλληλα για αγώνα και δημιουργημένα από τα πιο πλατιά στρώματα των καταπιεσμένων εργατικών μαζών».

Το συμπέρασμα από όλη την ιστορική πείρα είναι ότι **σε συνθήκες κλωνιζόμενης αστικής κυριαρχίας, οι επαναστατικές δυνάμεις χρειάζεται να ρίξουν όλο το βάρος στα «εργατικά όργανα»** για να περάσει σε αυτά η πρωτοβουλία των κινησεων.

Πριν μιλήσουμε για τα όργανα εργατικής πολιτικής σε συνθήκες επαναστατικής κρίσης και δυαδικής εξουσίας πρέπει να δούμε την ουσία της εξουσίας που θα αντικαταστήσει το αστικό κράτος, την ουσία αυτού που αποκαλούσαν οι κλασικοί «δικτατορία του προλεταριάτου». Για τις εκμεταλλευτικές κοινωνίες το κράτος είναι ένας μηχανισμός καταπίεσης των υπό εκμετάλλευση τάξεων και συνεπώς σε απόσταση και αντίθεση από την κοινωνική πλειονότητα, στην αστική δημοκρατία αυτές τα χαρακτηριστικά δεν αναιρούνται αλλά παίρνουν ειδικές μορφές. Τι μορφές όμως παίρνει η εργατική εξουσία που αποστολή της είναι η κατάργηση της εκμετάλλευσης; Σίγουρα βρίσκεται στην κατεύθυνση της υπέρβασης του διαχωρισμού ανάμεσα σε έναν εξουσιαστικό μηχανισμό από τη μία και στην κοινωνία από την άλλη. Αν και θα διατηρεί καταπιεστικά χαρακτηριστικά απέναντι στην αστική τάξη, όσο υπάρχει, θα στηρίζεται στην εργατική τάξη και στους συμμάχους της και θα κινείται προς την απονέκρωσή και τον μαρασμό κάθε μορφής εξουσίας, καταπίεσης και κράτους, όσο εκλείπει η αστική τάξη και η επιρροή της. Είναι ένα «κράτος-μη κράτος» ακριβώς γιατί καταπιέζει μια εκμεταλλεύτρια μειοψηφία οπότε ανάλογες θα είναι και οι οργανωτικές μορφές του. Στηρίζεται στα αμεσοδημοκρατικά όργανα των εργαζομένων, στους θεσμούς, στους φορείς, στις κοινότητες και στα αντιπροσωπευτικά όργανα της επαναστατημένης εργατικής τάξης και των συμμάχων της, στην άσκηση απ' αυτούς όλων των κρίσιμων αρμοδιοτήτων για κάθε ζήτημα που αφορά την κοινωνία, συνενώνοντας στις αρμοδιότητές τους όλες τις νομοθετικές, εκτελεστικές, δικαστικές εξουσίες. Η εργατική εξουσία υπερβαίνει τον αστικό κοινοβουλευτισμό, τους αποξενωτικούς αστικούς αντιπροσωπευτικούς θεσμούς και την ψευδεπίγραφη δημοκρατία τους, κατοχυρώνει την πλήρη και ανεμπόδιστη ελευθερία του λόγου, της άποψης, της πληροφόρησης, της κομματικής δράσης, της θρησκευτικής πεποίθησης (με την εκκλησία και τις θρησκευτικές

δομές πλήρως διαχωρισμένες από το κράτος). **Βασικά χαρακτηριστικά των οργάνων εργατικής εξουσίας είναι η αιρετότητα, η ανακλητότητα, η «μισθοδοσία με χαμηλό εργατικό μισθό» και η εναλλαγή των αντιπροσώπων, ως ασφαλιστικές δικλείδες αποτροπής του σφετερισμού του κοινωνικού πλούτου και της γραφειοκρατικής παρέκκλισης.**

Πώς προκύπτουν αυτά τα όργανα εργατικής εξουσίας; Γεννιούνται εν μια νυκτί τη μέρα της επανάστασης; Και ποια είναι αυτή η μέρα. Στην συμβολική μνήμη μένουν ημερομηνίες και επέτειοι, στιγμιότυπα όπως η έφοδος στα Χειμερινά Ανάκτορα ή η 3η Δεκέμβρη του 1944 ή ο λόφος της Μονμάρτης στις 18 Μαρτίου 1871. Ωστόσο, **η επανάσταση δεν είναι ποτέ ένα μονόπρακτο, δεν ταυτίζεται με τη στιγμή της εξέγερσης.** Είναι μια «ρωγμή του χρόνου», μια περίοδος οξύτατων αναμετρήσεων, ανόδου των αγώνων, της οργάνωσης και κυρίως της συνειδητότητας των εργαζομένων, μια περίοδος στην οποία κρίνεται κατά βάση το πολιτικό ζήτημα της κυριαρχίας και της εξουσίας. Το αστικό κράτος σε τέτοιες φάσεις αδυνατεί να οργανώσει την κοινωνική ζωή όπως συνήθως, τα αστικά κόμματα εξουσίας χάνουν τη στήριξη ή την ανοχή από την κοινωνική πλειονότητα και κυρίως οι υπό εκμετάλλευση τάξεις με τις οργανώσεις τους, **ο «οργανωμένος λαός» αναλαμβάνουν να καλύψουν το κενό.** Στην κοινωνία κανένας μηχανισμός ή θεσμός δεν καταργείται αν δεν υπάρχει ήδη κάτι να τον αντικαταστήσει.

Η εμπειρία εμφάνισης τέτοιων εργατικών-λαϊκών οργάνων είναι μεγάλη, οι αρχές τους βρίσκονται στη ριζοσπαστική-πληβειακή φάση των αστικών επαναστάσεων. Η **Κομμούνα του Παρισιού** εμφανίστηκε για πρώτη φορά μετά την επανάσταση του 1789 όταν με το νέο σχέδιο δημοτικής οργάνωσης το 1790 οι κάτοικοι του Παρισιού οργανώθηκαν σε διαμερίσματα και τομείς. Η Κομμούνα με τη συνέλευση των επιτρόπων των τομέων του Παρισιού και την εθνοφρουρά της προχώρησε στην επίθεση στα ανάκτορα του Κεραμεικού και στη σύλληψη του Λουδοβίκου ΙΣΤ΄ στις 10 Αυγούστου 1792. Οι τομείς του Παρισιού επέβλεπαν τον εφοδιασμό και την πώληση του ψωμιού, τον έλεγχο των τιμών των ειδών πρώτης ανάγκης, την καλλιέργεια χέρσων γαιών, ανάλαβαν την οργάνωση των αλευρόμυλων και άλλων εργαστηρίων, αστυνομικά καθήκοντα, τον εφοδιασμό του στρατού κ.α. Ταυτόχρονα παρέμβαιναν σε γενικά ζητήματα, το θέμα της μοναρχίας, νομισματικά ζητήματα, την ανακούφιση των φτωχών, τη δεσμευτική εντολή των βουλευτών (mandat impératif) κ.α. Η ριζοσπαστική φάση της επανάστασης, η ανακήρυξη της Δημοκρατίας, η κυριαρχία των «αβράκωτων», το τσάκισμα της αντεπανάστασης, θα ήταν αδιανόητα χωρίς την οργάνωση και δράση των τομέων της Κομμούνας του Παρισιού με αυτοτέλεια και συχνά σε αντιπαράθεση με το δήμαρχο του Παρισιού και την Συμβατική Εθνοσυνέλευση.

Στην επανάσταση του Μαρτίου του 1871, τις βάσεις για το πρώτο όργανο της νέας εξουσίας

τις έβαλε η ίδια η γαλλική κυβέρνηση με τη συγκρότηση της Εθνοφρουράς στο Παρίσι το Σεπτέμβριο του 1870 που έφτασε τους 300.000 άνδρες, για την άμυνα της πρωτεύουσας από την πολιορκία του πρωσικού στρατού στον γαλλοπρωσικό πόλεμο. Στο εγκαταλελειμμένο από την κυβέρνηση Παρίσι συγκροτήθηκε επίσης το Σεπτέμβριο η «Κεντρική Επιτροπή των 20 Διαμερισμάτων» από αντιπροσώπους των αντίστοιχων Επιτροπών Επαγρύπνησης με την ηγεμονική παρουσία των επαναστατών, μπλανκιστών και μελών της Διεθνούς. Τα τάγματα της Εθνοφρουράς εκλέγουν αντιπροσώπους και στις 15 Μαρτίου 1871 εκλέγεται η ΚΕ της Εθνοφρουράς που παίρνει την εξουσία στο Παρίσι μετά την εξέγερση στις 18 Μαρτίου. Τελικά το Συμβούλιο της Κομμούνας εκλέχθηκε με τις δημοτικές εκλογές στις 26 Μαρτίου. Η ΚΕ της Εθνοφρουράς συνέχιζε να παίζει ενεργό ρόλο. Ανάμεσα στις αποφάσεις της Κομμούνας ήταν η κατάργηση του μόνιμου στρατού και της αστυνομίας, η συγχώνευση νομοθετικής, εκτελεστικής και δικαστικής εξουσίας, η αιρετότητα και ανακλητότητα σε όλες τις βαθμίδες τους και η μισθοδοσία όλων των δημόσιων λειτουργών με το μισθό του ειδικευμένου εργάτη.

Στις 29 Γενάρη 1905, 20 μέρες μετά τη «ματωμένη Κυριακή», ο γερουσιαστής Σιντλόφσκι, κατ' εντολή του τσάρου σύστησε μια επιτροπή από εκλεγμένους αντιπροσώπους των εργατών και εργατριών της Πετρούπολης στη Ρωσία, με μέτρο έναν αντιπρόσωπο ανά 500 εργάτες, για να διερευνηθούν τα αίτια της εργατικής δυσαρέσκειας. Η επιτροπή διαλύθηκε βέβαια απ' αυτούς που τη σύστησαν. Λίγους μήνες μετά, τον Οκτώβρη, μεσούσης της γενικής απεργίας στην Πετρούπολη, προέκυψε η ανάγκη για ένα όργανο αντιπροσωπευτικό και με κύρος στα μάτια των πλατιών εργατικών μαζών για να διευθύνει τη γενική απεργία. Αξιοποιώντας το οργανωτικό μοντέλο του γερουσιαστή Σιντλόφσκι εξέλεξαν το **«Συμβούλιο για τη γενική απεργία» το πρώτο σοβιέτ** που αποτέλεσε με τη σειρά του το μοντέλο για όλα τα' άλλα στη Μόσχα και στην υπόλοιπη Ρωσία. Τα **σοβιέτ** που συγκροτήθηκαν εκτός από τις αποφάσεις για απεργίες διαρκείας, αναλάμβαναν εκ των πραγμάτων καθήκοντα διαχείρισης της κοινωνικής ζωής (λειτουργία τρένων, ταχυδρομείων, τηλεγραφείων, έκδοση της Ιζβέστια του Σοβιέτ των εργατών αντιπροσώπων κ.α.).

Ο **Λ. Τρότσκι**, πρόεδρος του Σοβιέτ της Πετρούπολης έγραψε μετά:

«Δεν είναι η πρώτη φορά που συναντούμε ένα φαινόμενο, του οποίου το νόημα θα έπρεπε να αναλογιστούν εκείνοι οι αναρχικοί που έχουν ακόμη την ικανότητα να σκέφτονται: παραλύοντας την κρατική εξουσία, μια γενική απεργία επιβαρύνει τη δική της οργάνωση με εξαιρετικά σημαντικές κρατικές λειτουργίες».

Πολύ απλά, η οργανωμένη εργατική τάξη παραλύοντας το κράτος σε μια στιγμή κορύφωσης του αγώνα, έπρεπε ταυτόχρονα να το υποκαταστήσει.

Πατώντας στην εμπειρία του 1905, μετά από την Επανάσταση του Φλεβάρη του 1917, οι εργάτες και εργάτριες της Πετρούπολης εξέλεξαν σοβιέτ αντιπροσώπων με έναν αντιπρόσωπο ανά χίλιους εργάτες, οι στρατιώτες ακολούθησαν το παράδειγμά τους και σύντομα η Ρωσία πλημμύρισε από σοβιέτ εργατών και στρατιωτών που μοιράζονταν την εξουσία με την Προσωρινή Κυβέρνηση -η περίφημη «δυαδική εξουσία»- μέχρι τον Οκτώβρη που την πήραν ολόκληρη. Στα σοβιέτ ίσχυε επίσης η αρχή της ανακλητότητας, χωρίς αυτή δεν θα ήταν δυνατή η κατάκτηση της πλειοψηφίας τους από τους μπολσεβίκους σε διάστημα λίγων μηνών.

Τα σοβιέτ δεν ξεκίνησαν εξ αρχής σαν όργανα εξουσίας αλλά διεύθυνσης του αγώνα. Ωστόσο η όξυνση της πάλης και η παράλυση του κράτους τα ανάγκασε να γίνουν όργανα εξουσίας σε σύγκρουση με το κράτος. **Δεν ήταν θεσμοί κλεισμένοι στα εργοστάσια, είχαν παν-κοινωνικά καθήκοντα και πολιτικούς στόχους,** το 1905 ζητούσαν Συντακτική Συνέλευση, οχτώωρο, ελευθερία του λόγου, το 1917 ειρήνη χωρίς προσαρτήσεις κ.α. Ήταν ιδίως το 1917 η πολιτική έκφραση της εργατικής τάξης σε επίπεδο εξουσίας, και τα κοινωνικά τους καθήκοντα και οι πολιτικοί τους στόχοι αφορούσαν στην κρατική εξουσία και όχι στον εργατικό έλεγχο των εργοστασίων· αυτό το ρόλο τον έπαιζαν οι εργοστασιακές επιτροπές το 1917.

Στην «κόκκινη διετία» της Ιταλίας (1919-1920) οι εργάτες στα εργοστάσια συγκρότησαν **εργοστασιακές επιτροπές** αμφισβητώντας στην πράξη την εξουσία των καπιταλιστών στις επιχειρήσεις τους. Τον Αύγουστο του 1920 στην πανιταλική απεργία των μεταλλεργατών, 500.000 μεταλλεργάτες κατέλαβαν τα εργοστάσια, στις μεγάλες πόλεις μάλιστα με ένοπλες πολιτοφυλακές. Παρά την επαναστατική έξαρση του ιταλικού προλεταριάτου, **τα επαναστατικά όργανα παρέμειναν εγκλωβισμένα στα εργοστάσια, δεν ορθώθηκαν σε πανεθνικό επίπεδο ως μian άλλη εξουσία απέναντι στο κράτος** και η διεύθυνση του αγώνα τους παρέμεινε στα χέρια του Σοσιαλιστικού Κόμματος Ιταλίας και της Ομοσπονδίας των εργατών μετάλλου (FIOM). Ο συμβιβασμός των τελευταίων οδήγησε στην ήττα και στην αποδιοργάνωση.

Στη Γερμανία κατά την επαναστατική έξαρση μετά το τέλος του 1ου Παγκοσμίου Πολέμου δημιουργήθηκαν **συμβούλια εργατών και στρατιωτών, κατά τόπους ασκούσαν πραγματική εξουσία ανεξάρτητα από τις κυβερνητικές αρχές,** ωστόσο κάτω από την ηγεσία των σοσιαλδημοκρατών που βρίσκονταν στην κυβέρνηση πραγματοποίησαν ένα

παγερμανικό συνέδριο το Δεκέμβρη του 1918 και δεν ξανάκαναν άλλο. **Η γραμμή των σοσιαλδημοκρατών του SPD ήταν η ειρηνική συνύπαρξη των συμβουλίων με την κυβέρνηση και το κράτος μέχρι τη διάλυσή τους.**

Κατά τη διάρκεια των εθνικοαπελευθερωτικών επαναστάσεων στον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο, όπου υπήρχαν απελευθερωμένες ζώνες δημιουργούνταν και δομές λαϊκής εξουσίας για να επιλύσουν τα επείγοντα καθήκοντα κοινωνικής οργάνωσης εν καιρώ πολέμου πάνω όμως σε νέες βάσεις. Στην Ευρώπη η πρώτη απελευθερωμένη περιοχή ήταν στη **Γιουγκοσλαβία** η «Δημοκρατία του Ούζιτσε», μια περιοχή 300.000 κατοίκων στη Δυτ. Σερβία από τα τέλη Σεπτεμβρίου του 1941 μέχρι αρχές Δεκέμβρη της ίδιας χρονιάς, όπου η κοινωνική ζωή, η διεύθυνση των εργοστασίων, η μισθοδοσία, η φορολογία, η άμυνα και η περίθαλψη οργανώθηκαν στη βάση της αυτοκυβέρνησης.

Στην ελεύθερη Ελλάδα στις αρχές Δεκέμβρη 1942, στο χωριό Κλειτσός Ευρυτανίας, συναντήθηκαν 5 Ευρυτάνες κομμουνιστές, μεταξύ των οποίων ο **Γεωργούλας Μπέικος** και συνέταξαν τον **Κώδικα Ποσειδώνα για τη Λαϊκή Αυτοδιοίκηση και τη Λαϊκή Δικαιοσύνη**. Το σύντομο αυτό κείμενο θεσπίζει για τη Λαϊκή Αυτοδιοίκηση ως αποφασιστικό Όργανο τη Γενική Συνέλευση των κατοίκων που συγκαλείται μια φορά το μήνα και έκτακτα αν κριθεί απαραίτητο, αποτελείται από όλους τους κατοίκους -άντρες και γυναίκες- άνω των 18 ετών. Τα μέλη της Γ.Σ. εκλέγουν Επιτροπή Λαϊκής Αυτοδιοίκησης από 5 άμισθα μέλη τα οποία λογοδοτούν στη Γ.Σ. ενώ η τελευταία έχει το δικαίωμα να καθαίρει την Ε.Λ.Α. ή μέλη της και να εκλέξει νέα. Ο Γ. Μπέικος είχε συνείδηση ότι αυτές οι αρχές θυμίζουν σοβιέτ, αυτό ακριβώς είχε κατά νου. Με τα δικά του λόγια: *«Λευτεριά δίχως την εξουσία των απελευθερωμένων είναι κούφια λέξη, δεν γίνεται, δεν υπάρχει τέτοια λευτεριά»*. Αυτός ο κώδικας εφαρμόστηκε για περιορισμένο διάστημα στη συγκεκριμένη περιοχή, το ΕΑΜ και το ΚΚΕ στη συνέχεια έθεσαν νέες αρχές αυτοδιοίκησης, αναίρεσαν την ανακλητότητα, κατήργησαν τα δευτεροβάθμια όργανα φροντίζοντας οι νέες αρχές να θυμίζουν πιο πολύ «τα παλιά».

Ιδιαίτερη αξία έχει η περίπτωση της Χιλής κατά την Κυβέρνηση του Σαλβαδόρ Αλιέντε το 1970-'73 μέχρι την ανατροπή της από τον Πινοσέτ. Η κυβέρνηση Αλιέντε είχε ένα πρόγραμμα που περιελάμβανε αυξήσεις στους μισθούς για να τονωθεί η ζήτηση, ολοκλήρωση της αγροτικής μεταρρύθμισης και εθνικοποίηση των ορυχείων και ορισμένων τραπεζών. Η λυσσασμένη αντίδραση της αστικής τάξης όμως και κυρίως η ριζοσπαστικοποίηση και η μαχητικότητα των εργατών και των αγροτών, που καταλάμβαναν εργοστάσια και μεγάλες εκτάσεις γης, έφεραν τη χώρα σε επαναστατική κρίση. Το πρόβλημα της εξουσίας ήρθε στο προσκήνιο. Η αντίληψη του ΚΚ Χιλής ήταν ότι υπήρχε δυαδική

εξουσία και ο πόλος που έκφραζε την εργατική τάξη, τους αγρότες και τους φτωχούς ήταν η ίδια η κυβέρνηση. Ως απάντηση στο σαμποτάζ στην παραγωγή, στα εργοδοτικά lock out **δημιουργήθηκαν τα «cordones industriales», οργανώσεις βάσης των εργατών** σε βιομηχανικές περιοχές, συγκεντρώνοντας εργάτες από όλα τα εργοστάσια μιας περιοχής με σκοπό την οργάνωση της παραγωγής. Παράλληλα συγκροτήθηκαν πολλά **«commandos comunales»**, κοινοτικές διοικήσεις ή επιτροπές από τα κάτω που έλεγχαν τις τιμές, καταπολεμούσαν τη μαύρη αγορά, φρόντιζαν για τη σωστή διανομή των τροφίμων και ειδών πρώτης ανάγκης, μεταξύ άλλων.

Η κυβέρνηση και το ΚΚ στέκονταν αμήχανα απέναντι σ' αυτή τη στήριξη που ταυτόχρονα ήταν μια πρωτόλεια λαϊκή εξουσία καθώς υπερέβαινε τα όρια της αστικής δημοκρατίας και της ίδιας της κυβέρνησης και δεν σεβόταν καθόλου την ιδιοκτησία και την ελεύθερη αγορά.

Αντίθετα η επαναστατική αριστερά πρώτα απ' όλα το MIR (Κίνημα Επαναστατικής Αριστεράς) έβλεπε σ' αυτά τα όργανα τα έμβρυα της εργατικής εξουσίας απέναντι στον κρατικό μηχανισμό που έπρεπε να δυναμώσουν να συνολικοποιηθούν για να τσακίσουν την αστική αντίδραση. Ο Μιγκέλ Ενρίκες, ηγέτης του MIR που σκοτώθηκε αργότερα σε σύγκρουση με το στρατό τον Οκτώβριο του 1974 δήλωνε:

«Δεν αρκεί να κατακτήσουμε την εξουσία κομματιαστά, όπως κόβει κανείς το σαλάμι σε φέτες, επειδή κάθε κομμάτι που κερδίζουμε, είναι μια αυταπάτη εξουσίας».

Με βάση την ιστορική εμπειρία, παλιότερη και πρόσφατη, θετική και αρνητική, θα αποπειραθούμε να σκιαγραφήσουμε τα **βασικά στοιχεία των οργάνων εργατικής πολιτικής και επιβολής της λαϊκής θέλησης** που, αν και σχηματίζονται πριν την ανατροπή του καπιταλισμού, μπορούν να νικήσουν και να μετασχηματιστούν στην εργατική εξουσία της νέας κοινωνίας.

Τα όργανα αυτά:

1. Συσπειρώνουν πλατιές λαϊκές μάζες και όχι μόνο «πρωτοπορίες», συνδυάζουν την άμεση δημοκρατία με την αντιπροσώπευση, η βάση όχι μόνο εκλέγει αλλά μπορεί και να ανακαλεί τους αντιπροσώπους. Έτσι μόνο διασφαλίζεται η εναρμόνιση με τις λαϊκές διαθέσεις που σε έκτακτες συνθήκες αλλάζει ασυνήθιστα γρήγορα. Ο λαός πρέπει να αναγνωρίζει σ' αυτά τα όργανα τον εαυτό του και όχι στους κρατικούς θεσμούς.

2. Στο χώρο ευθύνης τους δίνουν άμεσες λύσεις, οργανώνουν τη ζωή και διασφαλίζουν την επιβίωση της εργαζόμενης πλειονότητας. Αντιτίθενται στην πράξη στην αστική ιδιοκτησία και εξουσία καθώς και στους νόμους της αγοράς. Δεν διαμαρτύρονται μόνο, επιβάλλουν. Αναγκαία προϋπόθεση για τα παραπάνω είναι και η ικανότητα περιφρούρησης από τους μηχανισμούς του κεφαλαίου, του κράτους και του παρακράτους.

3. Δεν περιορίζονται στο χώρο ευθύνης τους, συντονίζονται σε ευρύτερη βάση, πανεθνική αν είναι δυνατόν. Αποφασίζουν για τα γενικά πολιτικά ζητήματα που αποτελούν τα σημεία σύγκρουσης ανάμεσα στην αστική και εργατική πολιτική, **αλλιώς δεν μπορούν να αντικαταστήσουν το κράτος** που είναι εξ' ορισμού συνολικό.

4. Προϋποθέτουν τη συνειδητοποίηση από πλατιές λαϊκές μάζες της ανάγκης αντικαπιταλιστικών μέτρων και λύσεων, της ανάγκης υλοποίησης του **αντικαπιταλιστικού προγράμματος πάλης.** Μόνο τότε αναλαμβάνουν την υλοποίηση τέτοιων στόχων και προγράμματος η οργανωμένη εργατική τάξη και ο λαός, καθώς αντιλαμβάνονται ότι μια κυβέρνηση στο πλαίσιο της αστικής δημοκρατίας και ο υπάρχον κρατικός μηχανισμός ούτε θέλουν, ούτε μπορούν να τα υλοποιήσουν. Η μαζική συνειδητή - ημισυνειδητή και αυθόρμητη αντίληψη αυτών των καθηκόντων δεν έρχεται από τη μια μέρα στην άλλη. Προϋποθέτει με τη σειρά της την προηγούμενη επίμονη, στοχευμένη παρέμβαση - σε καιρούς ανάταξης αλλά και απογοήτευσης- της κομμουνιστικής οργάνωσης, της αντικαπιταλιστικής πτέρυγας στο μαζικό κίνημα και ενός αντικαπιταλιστικού μετώπου στις μέρες μας.

Η δυαδική εξουσία είναι μια κατάσταση που δεν μπορεί να διαρκέσει, τα όργανα εργατικής πολιτικής δεν μπορούν να συνυπάρχουν με την αστική εξουσία. Ο Λένιν αναφερόμενος ακριβώς στη δυαδική εξουσία μετά την επανάσταση του Φλεβάρη έγραφε:

«Δυο εξουσίες σ' ένα κράτος δεν μπορεί να υπάρχουν. Η μία από αυτές πρέπει να εκμηδενιστεί [...]».

Στην Ελλάδα μάλιστα, όπου το αστικό καθεστώς, όταν απειλήθηκε από το εργατικό λαϊκό κίνημα, κατέφυγε σε βίαιες, στρατιωτικές ή δικτατορικές μορφές, αυτή η διαπίστωση αποκτά μεγαλύτερη σημασία. Σήμερα εκτός από τις κυβερνητικές προτάσεις -όχι βέβαια για το σοσιαλισμό αλλά για μια αντινεοφιλελεύθερη διαχείριση- υπάρχουν και οι αντιλήψεις για

μια συνύπαρξη λαϊκών και εργατικών οργανώσεων με το κράτος σε μια **καρικατούρα δυαδικής εξουσίας αλλά και οικονομίας.**

Κρατάνε από τα όργανα του οργανωμένου λαού τα στοιχεία της αυτενέργειας και πρωτοβουλίας, την αναζήτηση άμεσων λύσεων σε επείγοντα προβλήματα, τη δημοκρατική οργάνωση χωρίς γραφειοκρατικές αγκυλώσεις και αυθεντίες, την επιδίωξη της μαζικότητας. Αντίθετα **εγκαταλείπουν τα στοιχεία της επιβολής απέναντι στην ιδιοκτησία και την αγορά, την επί μέρους αλλά και συνολική έμπρακτη αντιπαράθεση με την αστική εξουσία,** τη συγκρουσιακή ανάληψη κρατικών λειτουργιών, τους αντικαπιταλιστικούς στόχους και πρόγραμμα. Αυτός ο «δημιουργικός αντικαπιταλισμός» που περιλαμβάνει χώρους αυτοδιαχείρισης, ζώνες αλληλέγγυας οικονομίας, πρωτοβουλίες αλληλεγγύης ή πολιτισμού κ.α. -όσο χρήσιμα κι αν είναι κάποια ή και όλα αυτά τα εγχειρήματα- περιορίζεται στα διάκενα που αφήνει το κράτος και το κεφάλαιο. Δεν μπορεί κανείς να χτίσει κάτι νέο αν δεν γκρεμίζει ταυτόχρονα το παλιό. **Αυτός ο -ρεφορμιστικός τελικά- «αντικαπιταλισμός» προσπαθεί να κόψει την εξουσία και την οικονομία σε φέτες σαν το σαλάμι.**

Το ερώτημα που προκύπτει είναι ότι αν όλα αυτά τα όργανα επιβολής της λαϊκής θέλησης, τα εργατικά συμβούλια, οι λαϊκές επιτροπές αναφέρονται σε περιόδους επαναστατικής κρίσης και αναταραχής, μπορούμε να κάνουμε κάτι σήμερα για αυτά ή η συζήτηση έχει αφηρημένο, ιστορικό χαρακτήρα; Αν δεν είμαστε με το manual του Κάουτσκι στην παλιά και σύγχρονη εκδοχή του, αν μπορούμε να προετοιμάζουμε από τώρα την επανάσταση, αν η επαναστατική τακτική είναι αναγκαίο συμπλήρωμα της στρατηγικής, αν το κομμουνιστικό πρόγραμμα στην άμεση, λαϊκά κατανοητή μορφή του είναι το αντικαπιταλιστικό πρόγραμμα πάλης στο παρόν, αν οι σκοποί μπαίνουν από σήμερα, τότε μπορούμε να μιλήσουμε κι από σήμερα για τα μέσα που θα τους υλοποιήσουν.

Σίγουρα δεν μπορούμε να προβλέψουμε με ακρίβεια τις οργανωτικές μορφές που θα προκύψουν με τις αναγκαίες ασφαλιστικές δικλείδες ή να τα κατασκευάσουμε από τώρα. Όπως είδαμε έχει υπάρξει μια ποικιλία μορφών από τα κλασικά σοβιέτ και εργατικά συμβούλια μέχρι επιτροπές γειτονιές, δημοτικά διαμερίσματα και στρατιωτικά τάγματα, κάποιες από αυτές συγκροτήθηκαν με μοντέλο κρατικές μορφές αντιπροσώπευσης που ξέφυγαν από τους αρχικούς τους σκοπούς.

Στην Ελλάδα των αντιμνημονιακών αγώνων είδαμε πολλούς αγώνες που έδωσαν τέτοια δείγματα υπέρβασης της αγανάκτησης και της διαμαρτυρίας. Τα κατελιημμένα υπουργεία και υπηρεσίες, το ALTER και η ΕΡΤ που συνέχιζαν να μεταδίδουν με βάση τις αποφάσεις των

εργαζόμενων που τα είχαν καταλάβει, οι επιτροπές γειτονιάς που εμπόδιζαν τις διακοπές ρεύματος ή που επανασυνέδεαν το ρεύμα σ' αυτούς που δεν μπορούσαν να πληρώσουν, οι επιτροπές κατά των πλειστηριασμών, η απεργία της Χαλυβουργίας με τους απεργούς και τους απολυμένους που μπλοκάριζαν για μήνες την είσοδο και τη λειτουργία του εργοστασίου. Έλειπαν όμως ο συντονισμός και τα όργανα που θα έκφραζαν μια **πλειοψηφική διάθεση ανατροπής** των μέτρων άμεσα και όχι **όταν αλλάξει η κυβέρνηση** και η μαζική οργάνωση των εργαζομένων του ιδιωτικού τομέα, μεταξύ άλλων. Πάνω απ' όλα όμως έλειπε η -σε μαζική κλίμακα- **συνειδητοποίηση του χαρακτήρα της επίθεσης και του εχθρού**, του μπλοκ της αστικής τάξης και των μηχανισμών της, των κυβερνήσεων και της ΕΕ καθώς και των αναγκαίων στόχων ανατροπής του παραπάνω μπλοκ. Το έλλειμμα στους σκοπούς οδήγησε στα ανάλογα περιορισμένα μέσα, στη διαμαρτυρία και τελικά στην ανάθεση στην κυβερνητική σωτηρία με τα γνωστά αποτελέσματα.

Μετά από αυτή την εμπειρία των αγώνων, ποια μπορεί να είναι η μαζική διαπαιδαγώγηση και προετοιμασία για την **ανάδυση των οργάνων επιβολής της λαϊκής θέλησης;**

Ας φέρουμε ορισμένα παραδείγματα.

Ένα σωματείο που αποτρέπει απολύσεις, που ανατρέπει τις προσπάθειες της εργοδοσίας να επιμηκύνει ή να ελαστικοποιήσει το ωράριο, η άρνηση εντατικοποίησης της δουλειάς υπονομεύουν στην πράξη το εργοδοτικό διευθυντικό δικαίωμα.

Ένα σωματείο που λειτουργεί με τακτικές συνελεύσεις και όχι κυρίως με το ΔΣ ενθαρρύνει την εργατική πρωτοβουλία και αυτοπεποίθηση.

Ένα σωματείο στο δημόσιο τομέα που αρνείται να εφαρμόσει κυβερνητικές οδηγίες και νόμους όπως τα σωματεία της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για την αξιολόγηση υπερβαίνει τη διαμαρτυρία και διαπαιδαγωγεί τους εργαζόμενους στην υπέρβαση της νομιμότητας και στην επιβολή της εργατικής θέλησης.

Οι λιμενεργάτες και οι σιδηροδρομικοί που αρνούνται να μεταφέρουν πολεμικό υλικό για τον πόλεμο στην Ουκρανία υπερβαίνουν τη στενή οικονομική πάλη έχοντας λόγο για αυτό που παράγεται, βάζοντας έτσι στοιχεία εργατικού ελέγχου.

Μια **εργατική λέσχη ή επιτροπή γειτονιάς** που οργανώνει την **αλληλεγγύη**, αποτρέπει φαινόμενα εργοδοτικής αυθαιρεσίας, στηρίζει τους κατοίκους απέναντι στην κρατική και

δημοτική εξουσία όχι με όρους ανάθεσης και φιλανθρωπίας αλλά μαζικού κινήματος προδιαθέτει τους κατοίκους στην ενεργητική άσκηση εξουσίας.

Γενικά οι αγώνες που αποτρέπουν σχέδια του κεφαλαίου και της εξουσίας του, οι νίκες είναι διαπαιδαγώγηση στην άσκηση της εξουσίας από το λαό.

Οπωσδήποτε όλη αυτή η δραστηριότητα, οι αγώνες και οι μικρές ή μεγαλύτερες νίκες χωρίς συνολική πολιτική σύγκρουση με τους πυλώνες του συστήματος, την ΕΕ, το κεφάλαιο και την ιδιοκτησία του, χωρίς βασικούς στόχους του αντικαπιταλιστικού προγράμματος πάλης, θα παραμένουν κατακερματισμένοι ενώ τα αστικά κόμματα και οι κυβερνητικές λύσεις θα ενσωματώνουν με τον έναν ή τον άλλο τρόπο την κοινωνική δυσαρέσκεια.

Μπάμπης Συριόπουλος, 18/7/2022